Kisszállás Község Önkormányzat
Polgármesterétől
email: polgarmester@kisszallas.hu

Javaslat

Kisszállás Község Önkormányzata Képviselő-testületének
2019-2023. évekre szóló gazdasági programjára

Tisztelt Képviselő-testület!

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116.§-a az alábbiak szerint rendelkezik:

„116. § (1) A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

(2) A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.

(3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

(4) A gazdasági program, fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

A gazdasági programot a Képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. A gazdasági program

- egyrészt értékeli az elmúlt ciklus programjának eredményeit, a kialakult gazdasági helyzetet,
- másrészt meghatározza azokat a legfontosabb elveket, illetve feladatokat, melyeket a Képviselő-testület a ciklus végére el szeretne érni, továbbá
- támpontot ad az éves költségvetési tervek elkészítéséhez.

A Képviselő-testület a **2015-2019**. évekre vonatkozó gazdasági programját a **47/2015.(III.26.) ÖK** számú határozatával fogadta el.

Kisszállás, 2020. május 22.

KISSZÁLLÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA Kisszállás Bács-Kiskun

Rozsnyai Attila
Polgármester

Kisszállási Polgármesteri Hivatal
✉ : 6421 Kisszállás, Fő u. 28.
Hivatali Kapu név: KISSZALLAS

www.kisszallas.hu
☎: 77 / 557-010, 77 / 557-020, 🖷: 77 / 457-001
KRID: 658228707

..../2020.(.....) PM **H A T Á R O Z A T I javaslat**

Kisszállás Község Önkormányzata 2019-2023. évek
gazdasági programjának meghatározása

A polgármester a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46.§ (4) bekezdésében, veszélyhelyzet idejére biztosított feladat – és hatáskörében eljárva a képviselő-testület véleményét kikérve az alábbi határozatot hozza:

A polgármester az írásos előterjesztésben foglaltak alapján az alábbi főcélkitűzések szerint a 2019-2023. évekre szóló gazdasági programot határoz meg.

A gazdasági programban meghatározott fő célkitűzések, feladatok:

KISSZÁLLÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK

GAZDASÁGI PROGRAMJA

2020-2024

KÉSZÍTETTE: BKMFÜ BÁCS-KISKUN MEGYEI FEJLESZTÉSI ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT.

2020

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ 4

1. A GAZDASÁGI PROGRAM MEGALAPOZÁSA 6

1.1. Kisszállás község bemutatása 6

1.2. A település helye a megyei társadalmi-gazdasági térben 12

1.3. A megvalósult fejlesztések, elnyert támogatások 2014-2019 13

1.4. A gazdasági program illeszkedés a terület- és településfejlesztési dokumentumokhoz 14

1.5. A területrendezési- és fejlesztési eszközök (települési, megyei, országos) településspecifikus elemzése 17

2. KÖLTSÉGVETÉSI POLITIKA, ADÓPOLITIKA, MŰKÖDÉSI BEVÉTELEK, VAGYONKEZELÉSI CÉLOK 19

2.1 Költségvetési politika: 19

2.2 Adópolitika 19

2.3 Működési bevételek 21

2.4 Vagyonkezelési célok 22

3. KÖZSÉGI INFRASTRUKTÚRA, TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS 23

4. SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS 25

5. KÖZMŰVELŐDÉS 28

6. ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK 30

MELLÉKLETEK 32

1. 2015-2019. évekre szóló gazdasági programban szereplő fejlesztési elképzelések megvalósulása 32

2. Kisszállás Község Önkormányzata előző ciklusban megvalósított és megvalósítás alatt lévő fejlesztési projektjei 34

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE 37

ÁBRÁK JEGYZÉKE 38

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-ában meghatározottak alapján kerül sor jelen gazdasági program elkészítésére. A gazdasági program elkészítésének legfontosabb szempontjai az alábbiak:

1. A képviselő-testület **hosszú távú fejlesztési elképzeléseit** gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
2. A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.
3. A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.
4. A gazdasági program, fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.
5. A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. Ha a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.

A gazdasági program elkészítését két meghatározó tényező befolyásolja:

- **nem áll rendelkezésre a 2021-2027 európai uniós pénzügyi időszakra vonatkozó partnerségi megállapodás**, valamint felülvizsgált Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, mely a tervhierarchia szerinti fejlesztés elképzelések illeszkedését biztosítaná.
- **a veszélyhelyzet** kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet és a veszélyhelyzetben hozott rendkívüli, korlátozó intézkedések, melyek a tömeges megbetegedést okozó humánjárvány (COVID-19) következményeinek enyhítését célozzák. A veszélyhelyzet okozta gazdasági-, társadalmi következmény jelen dokumentum készítésénél nem ismert, nehezen prognosztizálható.

A gazdasági program a lényegretörő helyzetelemzésben feltárja a település adottságait és szükségleteit, majd ezekre reagálva a helyi lehetőségek figyelembe vételével meghatározza a középtávú fejlesztési elképzeléseket. A pontosabb célok megfogalmazásához mélyinterjú készült, melyben a polgármester, alpolgármester, jegyző vett részt interjúalanyként.

Összegezve elmondható, hogy Kisszállás település az elkövetkezendő öt évben az előző ciklusban **megkezdett beruházásokat kívánja folytatni**, lehetőség szerint bővíteni (ilyen például az ipari park, óvoda teljeskörű felújítása). A lehetőségeihez mérten nagy hangsúlyt fektet a település

élhetőségének javítására, gazdaságélénkítő tevékenységek bővítésére, a munkahelyek közvetett módon történő megtartására. A település identitásának, arculatának meghatározása, **az „uradalmi falu" brand kialakítása** fontos eszköze a gazdaságélénkítésnek.

Egy település a méretéhez képest fordítottan arányos a külső behatások kitettségére, mely Kisszállás esetén is jellemző. Ennek hatására a veszélyhelyzet okozta következmény jelentősen meghatározza a település lehetőségeit az elkövetkezendő években.

1. A GAZDASÁGI PROGRAM MEGALAPOZÁSA

1.1. KISSZÁLLÁS KÖZSÉG BEMUTATÁSA

DEMOGRÁFIAI ADATOK

Kisszállás község közigazgatási területét az 53. és 55. számú főközlekedési főútvonalak szelik át. A község egyrészt az 55. számú főútról bekötőúttal érhető el, másrészt a 2006. évben megépült Kápolnai úttal a település megszűnt „zsáktelepülésnek" lenni. Kisszállás Bajától és Szegedtől 50-50 kilométerre, Kiskunhalastól – az új út megépítése után - 19 km-re helyezkedik el. Területén halad keresztül a Budapest-Belgrád vasútvonal. A község **közigazgatási területe 9.205** ha, melyből a belterület 237 ha.

A 2011-es népszámlálás adatai szerint **a külterületen élők száma az összlakossághoz képest is jelentős**, az összlakosság 2011-ben: 2448 fő; külterületen élők száma: 402 fő volt.

1. táblázat: Lakosságszám alakulása

év	születés	halálozás	elvándorlás	ideköltözés	lakosságszám
2015	23	51	36	58	2493
2016	19	35	51	55	2485
2017	18	39	58	60	2472
2018	17	54	57	70	2448

Forrás: KSH

2. táblázat: Házasságkötések alakulása

év	házasságkötés
2015	10
2016	9
2017	4
2018	14

Forrás: KSH

A község jövőjét meghatározza az itt élő lakosok száma, szocio-demográfiai összetétele és képzettsége. A lakosságszám folyamatos lassú csökkenést mutat. Ennek oka a születések és elhalálozások, valamint az el- és ideköltözők negatív egyenlege. Az elöregedés pedig a község korfáján szemmel is látható.

1. ábra: Kisszállás korfája

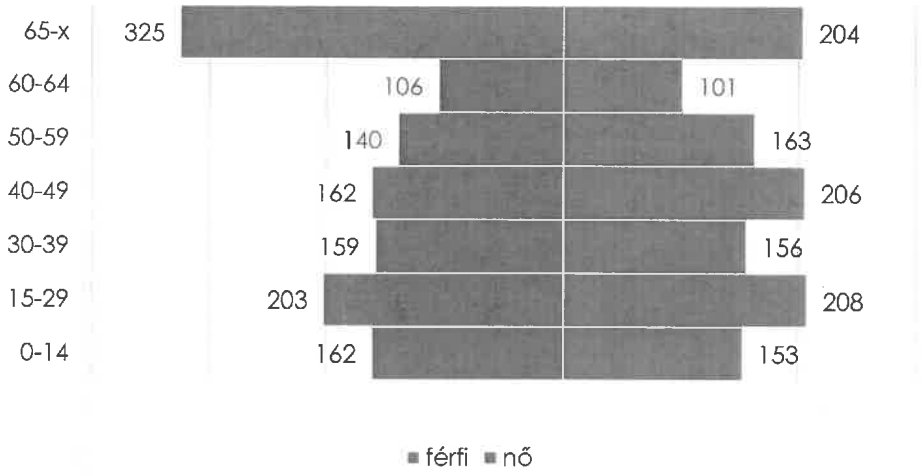

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Bizakodásra ad okot azonban az elvándorlás várható csökkenése, és az ideköltözések növekedése (lsd.: *1. táblázat*). Ennek egyik oka a kedvező ingatlanárak, illetve a falusi CSOK program. Kisszállás település is az érintett területek közé tartozik, ahol megigényelhető ez a támogatás. Látható, hogy a házasságkötések száma növekedésnek indult, így egyre többen lesznek képesek élni a program adta lehetőségekkel, ez pedig hosszú távon a község lakosságszámának növekedését jelentheti.

LAKÁSÁLLOMÁNY-LAKÁSÉPÍTÉS

A lakásállományban nem mutatkozik jelentős változás. A korábbi évekhez képest 2 épülettel lett kevesebb a településen, melynek oka, hogy 2018-ban elavulás miatt lebontásra kerültek az érintett épületek.

3. táblázat: Lakásállomány alakulása

év	lakásállomány (db)
2015	1213
2016	1213
2017	1213
2018	1211

Forrás: KSH

Gyarapodásra az elkövetkezendő években lehet számítani a már említett falusi CSOK miatt. Sajnos a megigényelt támogatásokról még nincs pontos adatbázis, amire támaszkodni lehetne, azonban az biztos, hogy mind a lakásépítésben, mind a felújításokban növekedések várhatók az új támogatási forma miatt.

4. táblázat: Lakásállomány az épületek mérete szerint

év	az egyszobás lakások száma (db)	a kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt) (db)	a háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt) (db)	a négy és több szobás lakások száma (a három és félszobásokkal együtt) (db)	Összesen
2015	88	590	373	162	1213
2016	88	590	373	162	1213
2017	88	590	373	162	1213
2018	87	589	373	162	1211

Forrás: KSH

Az épületek tekintetében dominálnak a 2, illetve 1,5 szobás épületek és valamivel alatta, de szintén magas számban találhatóak még ezek között 2,5, illetve 3 szobás lakások, amelyek ideálisak lehetnek a falusi CSOK-ot igénylő családoknak.

Ezekből az adatokból jól látható, hogy **a lakásállomány illeszkedik a vidéki települések általános mintájához** és az is, hogy a lakáshelyzet stagnál. Nem igazán mutatkozik eddig csökkenés, de gyarapodás sem.

MUNKANÉLKÜLISÉG, SEGÉLYEZÉS

A nyilvántartott álláskeresők száma folyamatos csökkenést mutat. Az álláskeresők nemek és kor szerint nem különülnek el, így feltehetőleg a probléma forrása inkább a munkahelyek számában vagy elérésében van. Az álláskeresők többsége fizikai foglalkozású, ez pedig megegyezik az országos tendenciákkal.

5. táblázat: Álláskeresők számának alakulása

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)
2015	94
2016	103
2017	81
2018	49

Forrás: KSH

6. táblázat: Fizikai és szellemi foglalkozású nyilvántartott álláskeresők számának alakulása

év	Fizikai foglalkozású nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	Szellemi foglalkozású nyilvántartott álláskeresők száma (fő)
2015	88	6
2016	99	4
2017	78	3
2018	45	4

Forrás: KSH

A nyilvántartott álláskeresők száma folyamatos csökkenést mutat. Az álláskeresők nemek és kor szerint nem különülnek el, így feltehetőleg a probléma forrása inkább a munkahelyek számában vagy elérésében van. Az álláskeresők többsége fizikai foglalkozású, ez pedig megegyezik az országos tendenciákkal.

7. táblázat: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának alakulása

év	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)
2015	154,5
2016	140,5
2017	138
2018	123

Forrás: KSH

A településen legtöbben gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek. Bár a szám csökkeni látszik, azt érdemes megjegyeznünk, hogy ez betudható a csökkenést mutató születésszámnak és nem a helyzet feltétlen javulásának.

OKTATÁS-NEVELÉS

1. Óvodai ellátás

8. táblázat: Óvodai ellátás alakulása

tanév	gyermek létszám	csoport-szám	férőhely szerinti átlaglétszám	napközis csoportok létszáma	Hátrányos helyzetűek száma	1 pedagógusra jutó gyermekszám
2014/15	61	3	20	2	16	12
2015/16	62	3	20	2	16	10
2016/17	64	3	21	2	17	10
2017/18	65	3	21	2	16	16
2018/19	66	3	22	2	-	-

Forrás: KSH

9. táblázat: Óvoda kapacitása

tanév	óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	pedagógusok száma (gyógypedagógusokkal együtt)	gyógypedagógiai gyerekcsoportok száma
2014/15	1	67	5	0
2015/16	1	67	6	0
2016/17	1	67	6	0
2017/18	1	67	4	0
2018/19	1	-	-	0

Forrás: KSH

A gyermeklétszám valamelyest csökkent az évek során, de nem jelentős mértékben, a helyiek a gyermekeiket még mindig a helyi óvodába járatja. Az egy óvónőre jutó gyerekszám hirtelen megugrása 2018-ban nem a gyerekszám növekedésével, hanem a pedagógusok számának

lecsökkenésével magyarázható. Az óvodai férőhelyek száma jelenleg elegendő, azonban, ha demográfiai növekedés következne be a településen – tehát megnőne a gyerekszületések száma –, akkor sem a jelenlegi férőhelyek, sem a pedagógusok száma nem lenne elegendő. Továbbá jelenleg durván 16-17 gyermek jut egy óvónőre, ami meglehetően sok és a leterheltség hatással lehet az óvodai oktatás minőségére. Érdemes lehet megfontolni egy új szakember foglalkoztatását. Ez azért is jó döntés lehetne, mert a jövőben demográfiai növekedés várható.

2. Általános iskola

A Kisszállási Sallai István Általános Iskola fenntartója és működtetője a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ.

10. táblázat: Általános iskolai adatok

tanév	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással)	Általános iskolai osztálytermek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)
2014/15	1	4	8	132
2015/16	1	5	8	140
2016/17	1	5	8	138
2017/18	1	5	8	125
2018/19	1	5	8	122

Forrás: KSH

11. táblázat: Általános iskola kapacitása

tanév	Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gy.p. oktatással együtt)	Általános iskolában tanuló 1-4. évfolyamosok száma (gy.p. oktatással együtt)	Általános iskolában tanuló 5-8. évfolyamosok száma (gy.p. oktatással együtt)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók száma	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gy.p. oktatással együtt)
2014/15	14	74	66	7	89
2015/16	17	75	63	5	49
2016/17	14	68	57	9	47
2017/18	15	63	59	6	41
2018/19	-	-	-	4	-

Forrás: KSH

Az általános iskolai tanulók száma csökkent, az utóbbi időszakokban mind az alsó, mind a felső tagozatos tanulók esetében is. Ennek egyik oka a demográfiai csökkenés, vagyis a csökkenő születésszám, továbbá, hogy sok szülő a gyermekeit már inkább a kiskunhalasi iskolába íratja be. száma csökkent. A felső tagozatosok létszáma általánosságban kevesebb, mint az alsó tagozatosoké, ennek szintén oka lehet, hogy egyes diákok a felső tagozatot más intézményben folytatják, esetleg hat- vagy nyolcosztályos gimnáziumba lépnek.

A pedagógusok száma az utóbbi tíz évben stagnálást mutat.

A hátrányos helyzetű tanulók számának jelentős csökkenése jogszabályváltozással magyarázható.

1.2. A TELEPÜLÉS HELYE A MEGYEI TÁRSADALMI-GAZDASÁGI TÉRBEN

Kisszállás Bács-Kiskun megye déli, határmenti részén található, a Bácska mezőgazdasági tájkörzetben. A község jelentős múltra tekint vissza, az őskor óta lakott területen a második világháború előtt Magyarország legnagyobb uradalmainak egyike működött jelentős mezőgazdasági és ipari tevékenységgel. Napjainkban 92 km²-es közigazgatási területével a megye 26. legnagyobb alapterületű települése, 2018. évi lakosságszámát tekintve viszont csak a 44. Ez abból adódik, hogy **megyei viszonylatban is jelentős kiterjedésű és lakosságszámú külterülettel rendelkezik.** Gazdasági és társadalmi súlyát jelentősen meghatározza a földrajzi fekvése és közlekedési kapcsolatai.

Területe hat másik településével határos: Jánoshalma, Mélykút, Tompa, Kelebia, Balotaszállás, Kunfehértó. **A lélekszám tekintetében kiegyenlített térben helyezkedik el.** Jánoshalma népessége meghaladja a 8.000 főt, a többi településé viszont 5.000 fő és 1.500 fő közötti. A szomszédosan elhelyezkedő járásközpont ellenére Kisszállás inkább - a valamivel több mint 27.000 lakosú - Kiskunhalas vonzáskörzetébe tartozik, ennek gazdasági, közigazgatási és közlekedési okai egyaránt vannak.

A Szeged-Baja közötti 55. sz. főút és az észak-déli irányú, Szabadkáig vezető 53. sz. főút csomópontja mellett és a Budapest-Szabadka vasúvonalon fekszik. **Ingázás szempontjából a legkézenfekvőbb célpont Kiskunhalas város**, amely Kisszállástól mintegy 20 km közúti távolságra helyezkedik el és a szakképzett munkaerő legjellemzőbb ingázási célponja. Hangsúlyossá igazán akkor vált Kiskunhalas közelsége a kiszállásiak számára, amikor a rendszerváltás után a településen működő üzemek bezártak és a termelőszövetkezetek átalakultak, így a településen a munkahelyek száma jelentősen lecsökkent. Személygépkocsival 20 perc, míg távolsági buszjárattal valamivel több mint fél óra a menetidő Kisszállás és Kiskunhalas között. A vasúti személyi közlekedést hátráltatja, hogy az állomás a településtesttől viszonylag távol helyezkedik el, így a vasút munkavállalási vagy oktatási célból történő ingázásra kevésbé alkalmas.
Jánoshalma Kisszállásról mért közúti távolsága szintén 20 km, de tömegközlekedéssel lényegesen időigényesebb a megközelítése, mint Kiskunhalasé.

2. ábra: Kisszállás elhelyezkedése

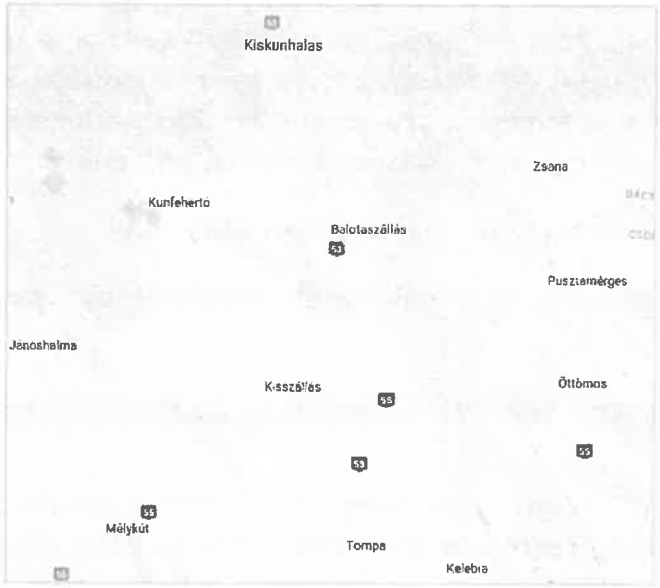

Kisszállás járási besorolása is a Kiskunhalashoz való kötődést erősíti: **közigazgatási szempontból Kisszállás a Kiskunhalasi járásba tartozik** a járásszékhely Kiskunhalas mellett Tompa, Balotaszállás, Harkakötöny, Kelebia, Kunfehértó, Pirtó és Zsana telelülésekkel együtt. A járási hivatal kirendeltséget nem működtet a településen.

A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint, mely Magyarország járásait fejlettségük szerint csoportosítja, a Kiskunhalasi járás kedvezményezett járás. A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) kormányrendelet értelmében Kisszállás **társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település**, de nem tartozik a jelentős munkanélküliséggel sújtott települések közé. A szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételének szabályairól szóló 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet Kisszállás **szabad vállalkozási zónába tartozó település.**

1.3. A MEGVALÓSULT FEJLESZTÉSEK, ELNYERT TÁMOGATÁSOK 2014-2019

Kisszállás Község Önkormányzata 2015-2019. évekre szóló Gazdasági Programja néhány nagy ívű és számos kisebb léptékű elképzelést is tartalmazott, melyek jelen dokumentum mellékleteként kerülnek bemutatásra. **A fejlesztések többsége részben valósult meg, vagy a megvalósítása áthúzódik a jelen ciklusra is**, így az önkormányzat költségvetésének tervezésekor ezeket figyelembe kell venni. Különösen azon beruházásokra igaz ez, melyek kivitelezési költsége az utóbbi évek építőipari anyag- és munkadíj-emelkedése következtében a tervezés óta eltelt időben jelentősen megemelkedett. A folyamatban lévő projektek összefoglaló táblázata szintén mellékletben található, közülük legjelentősebb, cikluson áthúzódó fejlesztések a következők:

- A TOP-1.4.1-16-BK1-2017-00023 azonosítószámú, „Kisszállási óvoda felújítása és bővítése" c. projekt keretében részben felújításra került az óvoda épülete és egy minibölcsödei csoport került kialakításra. A használatbavételi engedély kiadása 2020. áprilisában történt meg.
- Szintén 2020. áprilisában érkezett meg a használatbavételi engedélye a TOP-4.2.1-16-BK1-2017-00005 „Konyhafejlesztés Kisszálláson" című pályázat keretében felújításra és bővítésre került közétkeztetési konyhának.
- Folyamatban van a TOP-1.1.1-15-BK1-2016-00004 „Iparterület fejlesztése Kisszálláson" és a TOP-1.1.2-16-BK1-2017-00007 „Inkubátorház kialakítása Kisszálláson" c. projektek keretében négy épület kerül felújításra a főutca mentén, a város déli részén elhelyezkedő önkormányzati tulajdonú iparterületen. A fejlesztéssel érintett területre útcsatlakozás épül, sor kerül a telek közművesítésére, az egyik épületben brikettáló gépsor telepítésére.

Azon fejlesztések, melyek megvalósítására az előző ciklusban forráshiány miatt nem került sor, felülvizsgálatra kerültek, és amennyiben megvalósításukra továbbra is igény mutatkozik, jelen dokumentumban is megjelennek, ilyen például az Újfalu felé vezető út aszfaltosítása, a település bekapcsolása a térségi kerékpárhálózatba.

1.4. A GAZDASÁGI PROGRAM ILLESZKEDÉS A TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKHOZ

ORSZÁGOS FEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ (OFTK)

Az Országgyűlés az 1/2014. (I. 3.) OGY határozattal fogadta el a Magyarország hosszú távú fejlesztési irányait meghatározó OFTK-t. A 2030-ig elérni tervezett jövőkép elérése érdekében az OFTK átfogó célokat, specifikus célokat és nemzeti prioritásokat határoz meg. Kisszállás számára adottságai és lehetőségei szempontjából kiemelt fontos specifikus célkitűzések:

- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- Összekapcsolt terek: az elérhetség és a mobilitás biztosítása

BÁCS-KISKUN MEGYEI TERÜLEFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepcióját a 60/2013. (XI.29.) Kgy. határozattal fogadta el a Megyei Közgyűlés. Négy, fejlesztési szempontból speciális igényű területet (körzetet) határol le a megyén belül, ezek a Homokhátság, a Dunamenti Fejlesztési Körzet, a Határmenti Fejlesztési Körzet és a Kecskeméti fejlesztési körzet, ötödik területi célként pedig a várostérségi kapcsolatok erősítését nevesíti. Kisszállást ezek közül három érinti:

„A táji jellemzőkre koncentráló integrált fejlesztések a Homokhátságon kiemelt figyelemmel a klímaváltozásra" célkitűzés, és az alábbi beavatkozási területei:

- Energetikai beruházások, energiafelhasználás racionalizálása és az ezt szolgáló beruházások az intézményi, lakossági és vállalkozói szférában

- A Homokhátság problémáinak érintettjei közötti együttműködések ösztönzése
- Szemléletformáló akciók támogatása
- Alternatív, fenntartható, környezettudatos gazdálkodási formák és termékportfoliók fejlesztése

„A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések" célkitűzés, és beavatkozási területei:

- Határon átnyúló gazdasági tengelyek fejlesztésének megalapozása
- A határon átnyúló turisztikai hálózatok és kapcsolatok erősítése
- A határ menti vidékies térségek gazdasági alapjainak erősítése
- Szabad vállalkozási zónák gazdaságfejlesztése

„Várostérségi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése a népességmegtartó-képesség javítása érdekében" célkitűzés, és beavatkozási területei:

- Várostérségi integrált és komplex programok kidolgozása és megvalósítása
- Esélyteremtés: a nevelés-oktatás módszertanának, személyi és infrastrukturális feltételeinek, valamint hozzáférésének javításával és a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi-gazdasági integrációjával

BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

A 54/2014. (IX.26.) Kgy. határozattal elfogadott Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja c. dokumentum 7 fő prioritást határoz meg a koncepcióban foglalt jövőkép és célok elérése érdekében. A település homokhátsági elhelyezkedése révén fontos jelen dokumentum illeszkedésének biztosítása a „2. A vidék fenntartható fejlesztése" és a „4. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás" prioritásokhoz. A Területfejlesztési Program részét képező „Homokhátság területfejlesztési programja" komplex elképzelés nevesíti a speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségek (tanyás térségek) fejlesztését, amely különösen fontos Kisszállás számára.

A következő időszakra tervezett közlekedési fejlesztésekkel jelen gazdasági program a „7. Térségi elérhetőség és mobilitás" prioritáson keresztül is kapcsolódik a megyei területfejlesztési programhoz.

BÁCS-KISKUN MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA

Bács-Kiskun Megye Integrált Területi Programjának (ITP) legutolsó változatát a 55/2016. (IX.30.) Kgy. határozattal hagyta jóvá Bács-Kiskun Megye Közgyűlése. Az ITP a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program rendelkezésre álló megyei forráskerének nagyságát, és ütemezését határozza meg, összhangban a helyi igényekkel. Az ITP két kiemelt fejlesztési célterületet határoz meg: a szabad vállalkozási zónák és a Homokhátság, melyekre elkülönít fejlesztési forrásokat is. Kisszállás mindkét fejlesztési célterületbe beleértendő.

BÁCS-KISKUN MEGYE TURIZMUSFEJLESZTÉSI TERVE

Bács-Kiskun Megye Turizmusfejlesztési Tervét 2016. nov. 25-én hagyta jóvá Bács-Kiskun Megye Közgyűlése a 71/2016. (XI.25.) Kgy. határozattal. Kisszállás fejlesztési elképzeléseivek kapcsolódik a megyei programban szereplő tématerületekhez:

- Kulturális turizmus: Boncompagni-kastély
- Kerékpáros turizmus: rácsatlakozás a Baja-Szeged és Kiskunhalas-Szabadka kerékpárutakra

BÁCS-KISKUN MEGYEI KERÉKPÁROS STRATÉGIA

A stratégia a megyei kerékpáros turizmus fejlesztéseinek céljait, fejlesztési irányait jelöli ki a kerékpáros közlekedés és a kerékpáros turizmus számára szükséges összetett feltételrendszer megteremtése és egy összefüggő megyei kerékpárúthálózat kialakítása érdekében. A megyei, térségi kerékpárúthálózat fejlesztendő elemként definiálja a következő kerékpárutakat:

- Soltvadkert – Pirtó – Kiskunhalas – Balotaszállás – Kisszállás – Tompa
- Pörböly – Baja – Csávoly – Felsőszentiván – Tataháza – Mélykút – Kisszállás – Ásotthalom – Mórahalom – Domaszék – Szeged

HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM

Kisszállás Község Önkormányzata 162/2018. (IX.27.) ÖK határozatásval fogadta el felülvizsgált Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP). A HEP Intézkedése Terv fejezete több olyan kimunkált intézkedést megfogalmaz, melyek összhangban állnak a településvezetés fejlesztési elképzeléseivel:

- Közfoglalkoztatás segítése, rendszeres tájékoztatás
- Hatékonyabb együttműködés a közszolgáltatókkal, civil szervezetekkel
- Közösségi programok szervezése

KISSZÁLLÁS TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

A településképi arculati kézikönyv egy szemléletformáló, kiadvány-jellegű dokumentum, mely ajánlásokat fogalmaz meg arra vonatkozóan, hogy új építésnél, illetve felújításoknál milyen megoldások azok, melyek a település kialakult és/vagy kívánatos arculatához leginkább illeszkednek, legyen szó akár lakóépületekről, középületek vagy közterületekről. Az arculati kézikönyv alapján készült el a településképi rendelet, melyet a község képviselő-testülete a településkép védelméről szóló 22/2017. (XII.27.) számú önkormányzati rendeletel fogadott el. A rendelet kötelezően betartandó előírásokat tartalmaz a beruházók számára, beleértve az önkormányzatot is. A jelen dokumentumban szereplő infrastrukturális fejlesztések előkészítése és kivitelezése során szükséges figyelembe venni a a rendelet előírásait és a kézikönyv ajánlásait.

1.5. A TERÜLETRENDEZÉSI- ÉS FEJLESZTÉSI ESZKÖZÖK (TELEPÜLÉSI, MEGYEI, ORSZÁGOS) TELEPÜLÉSSPECIFIKUS ELEMZÉSE

A település fejlesztési elképzeléseinek tervezésére, a fejlesztési típusú dokumentumok alkalmasak, mint például a településfejlesztési koncepció vagy az integrált településfejlesztési stratégia. Ezek rajzi leképezése, műszaki kereteinek meghatározása a településrendezési eszközökben történik. A településrendezési eszköz a helyi építési szabályzatból, településszerkezeti tervből és szabályozási tervből áll. A tervezés során mindig **a fejlesztési dokumentumok elkészítése történik meg először, majd ezt követi a rendezési típusú dokumentumok**. Az Európai Unió 2021-2027-es pénzügyi időszakának tervezése is jelentős késedelmet szenved. Az Európai Bizottság 2018. február 14-i közleményében felvázolta a jövőbeni alternatívákat, döntés nem született a költségvetés elfogadásáról. Ennek következtében a tagállamokkal történő partnerségi megállapodások sem születhettek még meg.

3. ábra: A 2021-2027 közötti új többéves pénzügyi keret költségvetés fő fejlesztési irányai (milliárd euró)

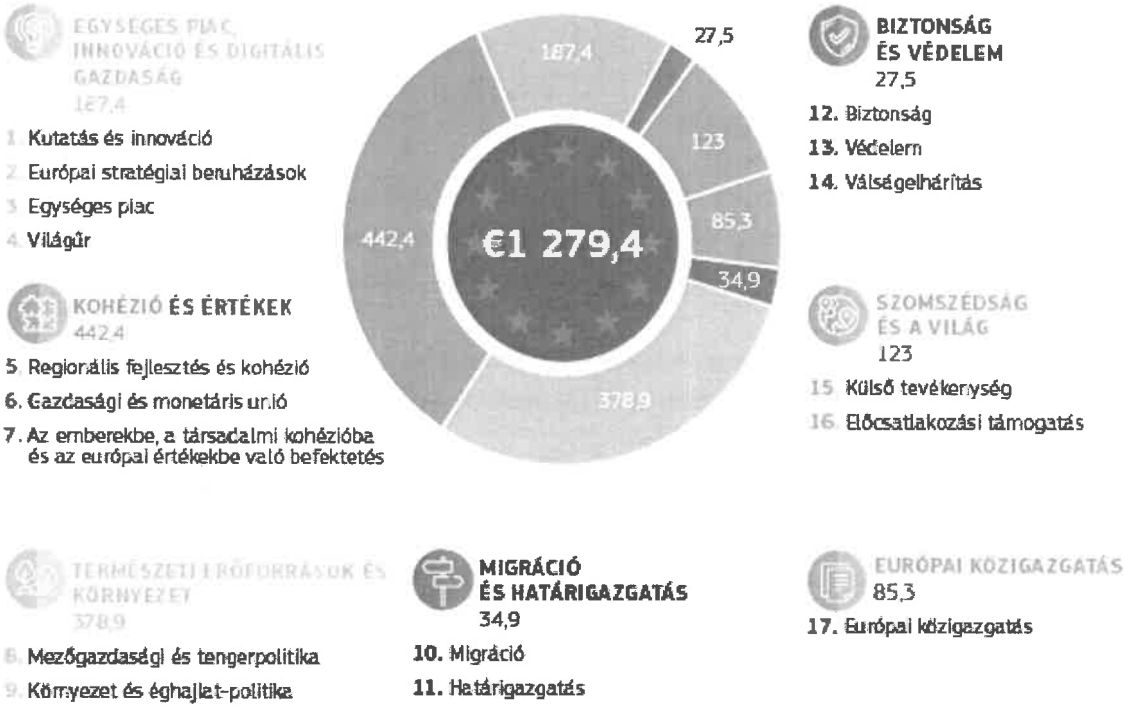

Forrás: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-proposals-modern-eu-budget-may2018_en.pdf

Magyarországon az új Országos Területrendezési Terv (OTrT) 2018. decemberi elfogadásakor **az új Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) jóváhagyására nem került sor**, vagyis a rendezési típusú dokumentum hamarabb került elfogadásra, mint a fejlesztési. Emiatt kiemelt figyelem irányult Magyarország és egyes kiemelt területeinek területrendezési tervéről szóló 2018.

évi CXXXIX. törvény (OTrT) 24. §-ában, a megyei önkormányzatok számára biztosított egyedileg meghatározott megyei övezetek meghatározására. A korábbi gyakorlattól eltérően, mely szerint a rendezési és fejlesztési elképzelések egymás mellett párhuzamosan zajlottak, most lehetőség nyílt arra, hogy e két fontos terület egymással összhangban kerüljön meghatározásra. Tekintettel arra, hogy az új országos, és így a megyei fejlesztési irányok a gazdasági program készítésekor nem ismertek, ezért a településfejlesztési koncepció felülvizsgálata a terv illeszkedés miatt sem tud megtörténni. **Kisszállás településfejlesztési koncepciójának felülvizsgálata** mindenképpen ebben a ciklusban válik szükségessé, egyrészt a korábbinak elavultsága miatt (2002), másrészt a magasabb szintű fejlesztési dokumentumok elkészítését követő feladatként.

Az OTrT elfogadását követően, megkezdődött a megyei területrendezési terv módosítása/felülvizsgálata, melynek elfogadására a megyei önkormányzatnak 2020 első félévéig van lehetősége. A megyei önkormányzat és szervezetei fontosnak tartották, hogy a rendelkezésükre álló eszközök leghatékonyabban és a lehető legszélesebb partnerségi eljárással legyenek kihasználva. Az **egyedileg meghatározott megyei övezetek** kijelöléséhez a megyei fejlesztési irányokra volt szükség, így arra alapozva, több mint tíz egyedi övezet körvonalazódott, melyek többsége fejlesztési típusú. Az egyedileg meghatározott megyei övezetek legtöbbjére a későbbiek során javasolt egy-egy stratégia készítése, annak érdekében, hogy a rendezési eszközök gyakorlásán túl, az adott övezetben lévő települések, településrészek közösen vegyenek részt. Továbbá az egyedileg meghatározott megyei övezetek a 2020 utáni időszakban kiváló alapot biztosíthat a területi alapú forráselosztáshoz. A megyei önkormányzat továbbá a területrendezési terv módosításának elfogadásával egyidőben dönt a rövid- és középtávú fejlesztési prioritásokról. Ezen határozat a 2021-2027-es időszakban meghatározza a forrásallokáció során az előnyben részesítendő területeket.

Kisszállás több, egyedileg meghatározott megyei övezettel érintett a tervezet szerint, mely lehetőséggel érdemes lesz élnie a megyei területrendezési terv elfogadását követően, valamint a saját településrendezési eszközeinek felülvizsgálata során. Ennek következtében Kisszállás településnek a **településrendezési eszközének felülvizsgálata ebben a ciklusban válik szükségessé.**

A jelenleg hatályos, többször módosított, **2007-ben elfogadott településrendezési eszköz felülvizsgálatára** a fentieken túl *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet* értelmében **2021. december 31-ig van lehetőség**.

2. KÖLTSÉGVETÉSI POLITIKA, ADÓPOLITIKA, MŰKÖDÉSI BEVÉTELEK, VAGYONKEZELÉSI CÉLOK

2.1 KÖLTSÉGVETÉSI POLITIKA:

Az Önkormányzat Képviselő-testülete minden évben úgy készíti el az éves költségvetését, hogy az - megfelelve az adott évi költségvetési törvénynek, a pénzügyi-számviteli szabályoknak és helyi szabályzatoknak – összhangban legyen a helyi költségvetési koncepcióban és a gazdasági programban meghatározott prioritásokkal, melyeket az alábbi tények, szempontok figyelembevételével határoz meg:

- Az eddig forrás hiányában nem realizálódott feladatok előtérbe helyezése;
- A következő években a pályázati lehetőségek minál nagyon arányú kihasználása;
- A költségvetési bevételeken belül a saját források arányának növelése;

Mindezek mellett úgy kell a tervezett falufejlesztést megvalósítani, hogy a szociális problémák kezelése a következő időszakban is meghatározó feladata lesz az Önkormányzatnak.

A Képviselő-testület az alábbiakban határozza meg a ciklus prioritásait:

- Az önkormányzati alapfeladatok biztonságos ellátása;
- Az elmúlt években kialakult infrastruktúra és intézmény-, valamint szolgáltatási rendszer fenntartása, karbantartása, továbbfejlesztése;
- A pályázati munka kiszélesítése a tervezett beruházási és fejlesztési programokhoz szükséges források megteremtése érdekében, valamint az esetlegesen szükséges önerőhöz biztonságos pénzügyi tartalék képzése;
- A környezetvédelem és a megújuló energia használatának előtérbe állítása;
- Az Önkormányzat tulajdonában lévő gazdasági társaság adta lehetőségek kihasználása a település fenntartási, szociális és egyéb önkormányzati feladatok érdekében;

Összegezve a önkormányzat költségvetési politikájának célja az, hogy a forrásokat a lehető leghatékonyabban használja fel a település fenntartható fejlesztése érdekében.

2.2 ADÓPOLITIKA

Az önkormányzati adóztatást az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény, az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény és az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017.évi CLIII. törvény, valamint az adóigazgatási eljárásról szóló 465/2017. (XII.28.) Kormányrendelet szabályozza.

2018. január 1-től az elektronikus ügyintézés kötelező bevezetésével a 2015. évi CCXXII. törvény Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól rendelkezései is irányadóak az önkormányzati adóztatásban. Az Eüsz. törvény alapján elektronikus ügyintézésre

köteles valamennyi adóügy tekintetében az ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezet (egyéni vállalkozó), költségvetési szerv, köztestület, az ügyfél jogi képviselője.

Az egyes adónemekre vonatkozó részletes szabályokat az ún. egyedi jogszabályok

- a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (továbbiakban: Htv.)
- a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény (továbbiakban: Gjt.)
- a környezetterhelési díjról szóló 2003. évi LXXXIX. törvény (továbbiakban: Ktd.),

és a kapcsolódó végrehajtási rendeletek, az adók módjára történő behajtandó köztartozások esetében ezeket szabályozó alapjogszabályok tartalmazzák.

A helyi adózás struktúrája három fő rendszerelemre épül, nevezetesen: vagyoni típusú adók, a kommunális adók és a helyi iparűzési adó. Az önkormányzat képviselő testülete a helyi adók fajtáit és mértékét felhatalmazás alapján megalkotott önkormányzati rendeletben állapíthatja meg. Összhangban az uniós szabályozással a Htv. 2003. évtől jelentősen korlátozza az önkormányzatok kedvezmény-, mentesség-nyújtási lehetőségét, amely érinti a vállalkozások részére biztosítható, illetve korlátozottan nyújtható kedvezményi, mentességi szabályokat.

Az önkormányzati adóhatóság látja el az önkormányzat működéséhez szükséges források jelentős részének beszedését, egyben más, az állam által ide delegált hatósági feladatokat is végez, így a gépjárművek adóztatása, adók módjára behajtandó köztartozások beszedése, adóigazolás kérése, adó- és értékbizonyítványok kiadása, hátralékok csökkentésével kapcsolatos intézkedések.

Az Önkormányzat a bevételeken belül törekszik a saját bevételek növelésére. Ennek egyik forrása a helyi adóbevételek köre. **Az Önkormányzat, tekintettel a lakosság pénzügyi terheire, illetve a szociális helyzetére, a helyi adók mértékét és körét nem kívánja növelni, hacsak arra az önkormányzati gazdálkodás körülményeiben, a vírus okozta veszélyhelyzet miatt bekövetkező további kedvezőtlen változások rá nem kényszerítik.**

- Legnagyobb saját bevételi forrást a helyi iparűzési adó bevétel jelenti, mely jelenleg 2 %. Mértékének csökkentésére a jelenlegi finanszírozási és bevételi források ismeretében akkor van lehetőség, ha nagyobb árbevételű, tartósan működő vállalkozás indulna el a településen.
- A magánszemélyek kommunális adójából származó bevételek elsődlegesen a település működési kiadásaira kerülnek felhasználásra. Ennek mértéke csak akkor csökkenthető, ha más hosszútávú bevételi többletforrás keletkezik.
- A gépjárműadóban érintett járművek központilag egységes szabályok alapján kerülnek adóztatásra. A beszedett gépjárműadó 40%-a marad az önkormányzatnál, a gépjárműadó 60%-a pedig továbbutalásra kerül az államnak. Ezen a jogcímen befolyt adóbevétel helyi szinten nem befolyásolható, mert függ az adott év országos gazdasági helyzetétől, a lakosok életszínvonalától.
- A Gazdasági Program készítésekor Magyarországon is **megjelent az a világméretű járvány, ami hosszú távon mind az önkormányzatok, mind pedig a lakosság gazdasági helyzetét is befolyásolja**, ezért a kormány az önkormányzatok segítségét kéri azzal, hogy a gépjárműadó bevétel 100%-át elvonja a szükséghelyzet miatt.

Az önkormányzatnak a vészhelyzeti állapot miatt érdemes **egy veszélyhelyzeti (tartalék) alapot** létrehoznia a jövőben, akár egy újabb adónem bevezetésével is.

- Talajterhelési díj fizetésére kötelezett az, aki az önkormányzat illetékességi területén a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódóan a környezet terhelésével járó anyagot bocsát ki a talajba. A talajterhelési díjról a bevallást önadózással kell teljesíteni. A talajterhelési díj bevétel alapvetően nem a költségvetési folyófinanszírozás részét képezi, hanem az elkülönített környezetvédelmi alap számlán keresztül meghatározott célt szolgál, felhasználása is külön önkormányzati rendelet alapján környezetvédelmi és egyéb fejlesztési célra történhet.

Továbbra is prioritást élvez az adóhátralékok mielőbbi és minél teljesebb behajtása az Önkormányzat pénzügyi egyensúlyának javítása, valamint a pályázatokhoz szükséges saját forrás megteremtése érdekében. Az adózási fegyelem javítása érdekében hatékonyabban kell élni a jogszabályokban biztosított lehetőségekkel.

12. táblázat: Adóbevételek alakulása az elmúlt öt évben (Ft-ban)

2015	2016	2017	2018	2019
77 693 000	47 494 077	52 486 496	56 713 416	69 948 728

2.3 MŰKÖDÉSI BEVÉTELEK

Az Önkormányzatnak készletértékesítésből, bérleti díjakból, ellátási, térítési díjakból, kiszámlázott áfa és áfa visszatérítésből, származik működési bevétele.

13. táblázat: Az Önkormányzat működési bevételeinek alakulása az elmúlt öt évben (Ft)

2015	2016	2017	2018	2019
42 982 000	46 284 495	33 969 929	34 707 401	41 791 281

Látható, hogy a 2017-es és 2018-as évi működési bevétel visszaesést követően 2019-ben már emelkedett az önkormányzat ilyen jellegű bevétele, ezt a növekvő tendenciát szeretné tartani a következő években is.

A térítési díjakat a hatályos jogszabályok figyelembevételével az önkormányzat minden évben felülvizsgálja és a szükséges mértékben – a nyersanyag norma és a rezsiköltség ismeretében – módosítja.

Az Önkormányzat a lakbér- és helyiségbérleti díjakat évente felülvizsgálja és a szükséges mértékben módosítja.

Az önkormányzati tulajdonú épületek bérleti díját, valamint a piaci helypénz mértékének megállapítását a használat jellege és a piaci helyzet határozza meg.

A jelentős nagyságú mezőgazdasági hasznosítású földterületek bérleti díját a piaci kereslethez kell igazítani, évente szükséges felülvizsgálni.

2.4 VAGYONKEZELÉSI CÉLOK

A vagyonkezelés rövid és hosszútávú céljai az Önkormányzat és az intézmények költségtakarékos, hatékony üzemeltetése, amennyiben szükséges, azok felújítása.

A településen lévő önkormányzati ingatlanokat olyan szerződés keretében kell hasznosítani (bérlet), hogy azok fenntartása az önkormányzatnak a lehető legminimálisabb költséggel járjon. Az értékesíteni kívánt ingatlanokat piaci áron kell eladni.

Az önkormányzati földutak gondozásához olyan pályázati lehetőségeket, közfoglalkoztatási programokat kell találni, mellyel lehetővé válik a jelenlegi eszközpark fejlesztése, bővítése.

A 100 %-os önkormányzati tulajdonban lévő Kft. működtetését a jövőben úgy kell megoldani, hogy a Kft. saját bevétele növekedni tudjon, ezzel együtt csökkenjen az önkormányzati támogatás.

3. KÖZSÉGI INFRASTRUKTÚRA, TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS

A községben 1211 ingatlan található ebből belterületen 993 db, külterületen 218 db. Az ingatlanok száma az elmúlt 20 évben nem igen változott. A település belterülete teljes egészében villamos energiaellátással, valamint tisztított, vezetékes ivóvízzel és vezetékes gázeláttással biztosított.

A háztartások száma nem változott 2000 és 2018 között, azonban a szolgáltatott víz mennyisége közel 30%-kal csökkent. Hasonlóan a helyzet a vezetékes gáz mennyiség alakulása tekintetében.

4. ábra: Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000 m3)

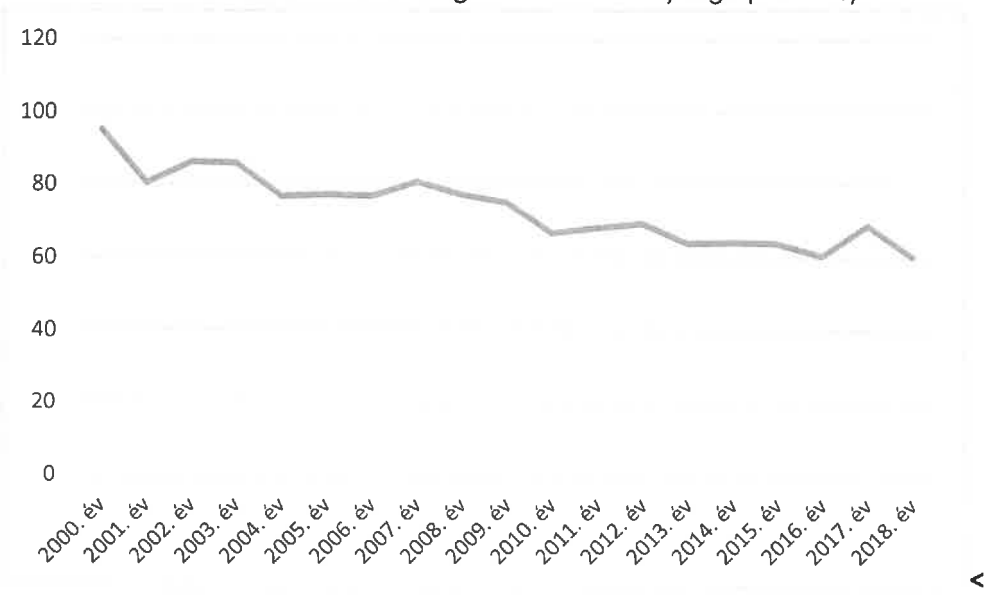

5. ábra: Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3)

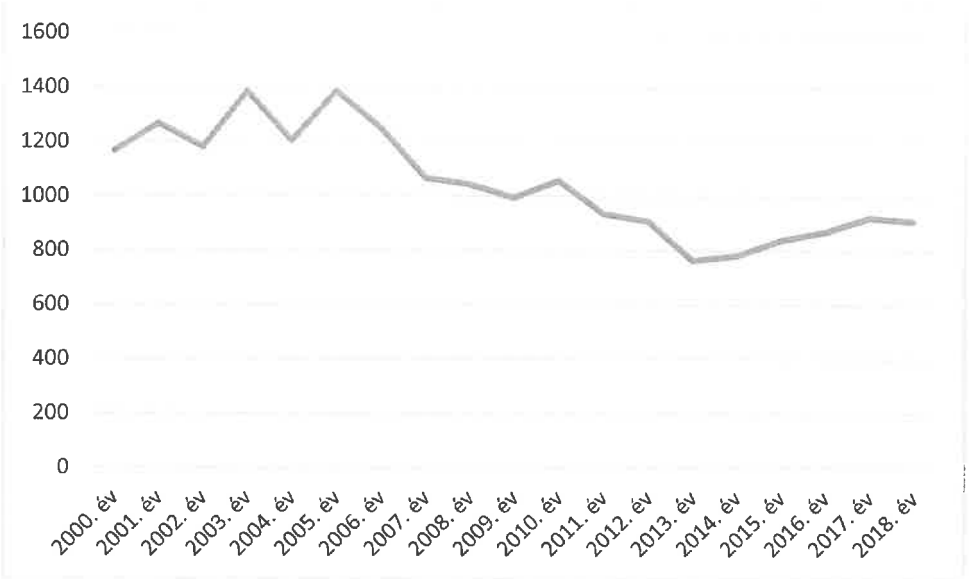

Érdekes jelenség a villamosenergia mennyiségének nagyarányú ingadozása.

6. ábra: A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége (1000 kWh)

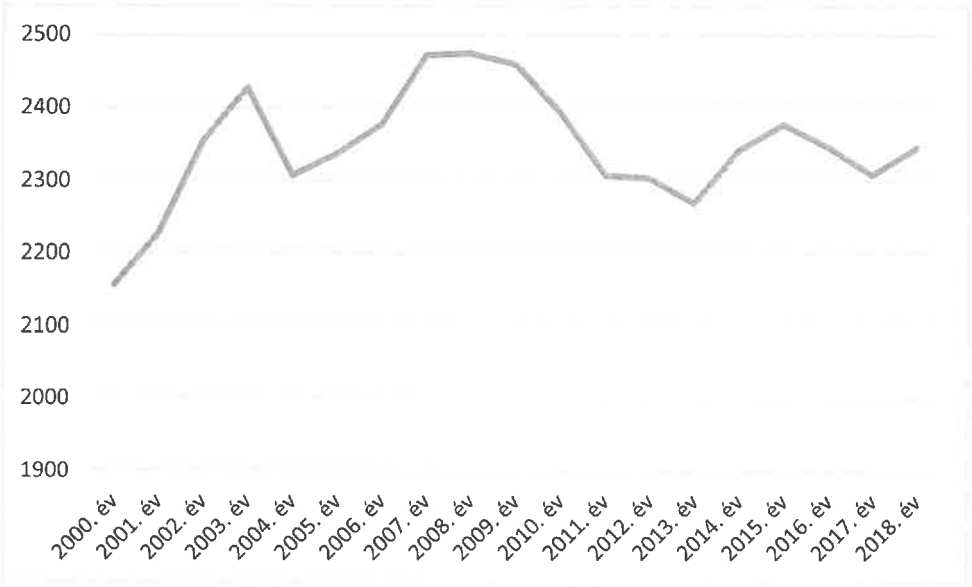

Külterületen a közműellátottság részben megoldott. **A tanyák** villamosenergia ellátásának biztosítának bővítése a későbbiek során is szükséges.

Az önkormányzati tulajdonú összes zöld terület nagysága 16071 m², mely a település méretéhez képest jelentős. Ennek következtében a zöldfelület-fenntartáshoz elengedhetetlen a megfelelő géppark rendelkezésre állása, kiemelten a közmunka programban résztvevők számának csökkenése miatt. A zöldfelületek minősége és állapota jelentősen meghatározza a településképi arculatot. A gondozottság vagy esetlegesen annak hiánya a település megítélését nagymértékben befolyásolja mind az idelátogatók, mind az itt élők tekintetében.

Az önkormányzati kiépített út és köztér hossza 17,6 km, az önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza pedig 227,1 km.

Az alapinfrastruktúra fejlesztésében a zúzott köves utak aszfaltozásának megoldása az elsődleges. Továbbá az elavult, eternit csöves ivóvíz-hálózat cseréje indokolt.

A jelenlegi veszélyhelyzet következményének csökkentését szolgálhatja a veszélyhelyzet települési szintű kezelésének tapasztalatai alapján elkészítésre javasolt **ún. településirányítási terv,** mely rögzíti egy esetleges veszélyhelyzettel kapcsolatos feladatokat, felelősöket és határidőket. A dokumentum folyamatos felülvizsgálatot igényel az előre nem tervezhető események következményei miatt.

4. SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS

Kisszállás Község Önkormányzata Képviselő-testületének a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 7/2015.(III.30.) önkormányzati rendelete értelmében Kisszálláson tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás és családsegítés érhető el mint szociális alapszolgáltatás, szakosított ellátásként pedig idősek otthona és idősek gondozóháza működik.

A kiterjedt tanyavilágra való tekintettel a **tanyagondnoki szolgálat** két körzetben került megszervezésre. A tanyagondnokok a szociális étkeztetés biztosításába is bevonásra kerülnek, az étel kiszállítását végzik. A II. körzet részére Magyar Falu Program pályázat keretében 2020-ban új tanyagondnoki kisbusz kerül beszerzésre.

Az Önkormányzat közétkeztetési szolgáltatási szerződést kötött a Kisszállás Önkormányzati Kft-vel a **szociális étkeztetés**, a gyermekétkeztetési, valamint általános iskolás gyermekek napközbeni ellátásával kapcsolatos feladatok ellátására. Intézményen kívüli szünidei közétkeztetési szolgáltatási szerződés jött létre a felek között az intézményen kívüli szünidei étkeztetés feladatainak ellátásra. A szociális étkeztetést igénylő ellátottak részére napi egyszeri meleg ételt biztosított. A szerződés alapján biztosítandó átlagos adagszám a szociális étkeztetésre vonatkozóan. A konyha fejlesztésére közel 80 millió Ft támogatásból két projekt is megvalósítás alatt áll, melyek tartalmazzák az épület felújítását, akadálymentesítést és korszerű eszközök beszerzését.

A **családsegítést** a Fő utca 39. sz. alatt található Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat keretében 1 fő látja el.

A házi segítségnyújtás és a szakosított ellátások a Halasi Többcélú Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltató Központja (HTKT SzSzK) által biztosítottak. A **házi segítségnyújtást** igénybevevők száma 20 és 30 között ingadozott az elmúlt években, akiket 2 fő teljes munkaidős foglalkoztatott lát el, ez jelentős leterheltséget jelent, melyet csak részben enyhítenek az önkormányzat és a HTKT SzSzK megállapodása alapján bevont közhasznú foglalkoztatottak.

7. ábra: Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)

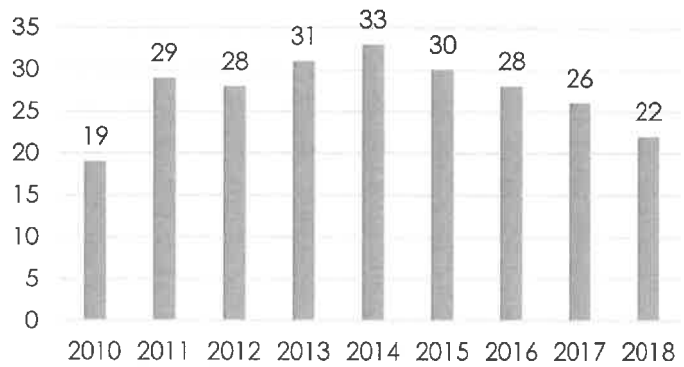

forrás: KSH

Telt házzal és jelentős várólistával működik a településen a HTKT SzSzK által fenntartott **Idősek Otthona**, melynek az átlagos ellátotti létszáma 2018-ban 30,2 fő volt. Az ellátást 15 fő teljes- vagy részmunkaidős foglalkoztatott biztosítja, akik év közben közhasznú foglalkoztatottakkal egészülnek ki. A személyi állományban található háziorvos, pszichiáter és gyógytornász is. Az otthonban az ellátottak szükségletekhez igazodó teljes körű ellátása valósul meg: napi ötszöri étkezés (szükség esetén diéta), mentális gondozás, egészségügyi ellátás, foglalkoztatás és lakhatás. Indokolt lenne az épület felújítása és az elavult berendezési tárgyak cseréje.

8. ábra: Az Idősek Otthonában ellátott személyek száma (fő)

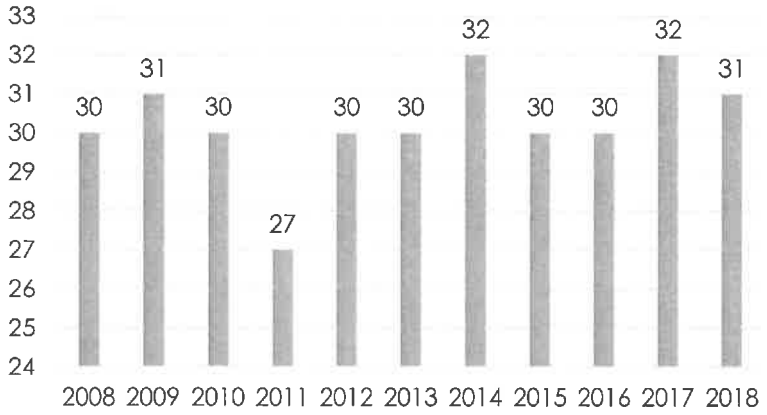

forrás: KSH

Az **egészségügyi alapellátások** közül Kisszálláson a háziorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi és védőnői ellátások biztosítottak. A háziorvosi, fogorvosi, védőnői ellátás tekintetében a település egy körzetet alkot, a háziorvos heti 20 órában, a hét minden munkanapján rendel. A házi gyermekorvosi ellátás Balotaszállással közös körzetben megoldott, szintén a hét minden napján, de viszonylag rövid rendelési idővel. Háziorvosi és házi gyermekorvosi ügyelet Kiskunhalason érhető el. A fogorvos hetente három napon áll a betegek rendelkezésére.

9. ábra: Háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás esetszámai

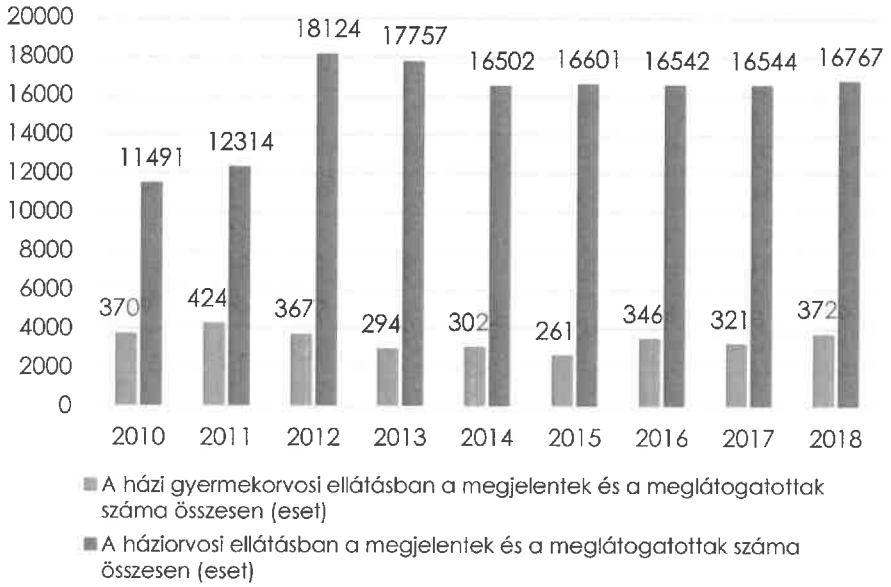

A háziorvosi és a fogorvosi ellátások a Petőfi Sándor u. 22. szám alatti, 2018-ban felújított épületben kapnak helyet, míg a házi gyermekorvosi és a védőnői ellátás a Malom u. 9. szám alatt. Tervezett a négy alapellátás egy egészségházba történő integrálása a Petőfi Sándor utcai épületben.

5. KÖZMŰVELŐDÉS

A település életét meghatározó, az itt élők életminőségét nagymértékben befolyásoló tevékenység a közművelődés, ezért az Önkormányzat kiemelt jelentőséget tulajdonít ennek a területnek. Az eddigi gyakorlat pozitív elemeit fenntartva, és kiegészítve új elemekkel arra törekszünk, hogy a Kisszálláson élők – kortól függetlenül - megtalálják számukra a művelődés és a kulturált szórakozás lehetőségét.

Az Önkormányzat alapvetően gondoskodik a közművelődés színteréül szolgáló épületek és helyszínek fenntartásáról, védelméről, üzemeltetéséről szükség szerinti felújításáról, valamint biztosítja működtetéshez szükséges anyagi- és humánerőforrást.

A településen megnövekedett házasságok és a beköltöző fiatalok száma előrevetíti, hogy a játszótér további bővítést igényel, de gondoskodni kell az esetlegesen megrongálódott elemek javításáról, szükség szerinti pótlásáról.

Gondoskodni kell a kornak megfelelő informatikai és egyéb elektronikai berendezések cseréjéről, de minimálisan a szinten tartásáról hogy az Önkormányzat saját rendezvényeit éppúgy, mint a helyi közösségek részéről megfogalmazott igényeket is ki tudja szolgálni.

A Könyvtárban őrzött értékek megóvása mellett gondot kell fordítani az esetleges bővítésre. Lehetőségként érdemes lenne megvizsgálni, hogy a háztartásokban felgyülemlett, de már nem használt, úgymond felesleges könyveket érdemes-e, illetve meg lehet-e menteni a közösség számára.

A tradicionálisan kiemelt kulturális rendezvényeket az Önkormányzat továbbra is szeretné minden évben megtartani, de vizsgálni kell a támogatottságot a település lakossága részéről. Ennek érdekében a résztvevők elégedettségének mérésére is figyelmet fordítunk és szükség szerint módosításokat hajtunk végre a programok szervezésében. Továbbra is tervezzük a Kórustalálkozót, a Nemzetközi Néptánc Találkozót, a Kastély estet, a Falunapi rendezvényeket, a Községi Gyermeknapot, a Tűzzománc-tábort, az Adventi estet, a Szeretlek Magyarország programot fenntartani. Új elemként oedig szeretnénk egy, a disznóvágás hagyományait feleleventő disznótoros/kolbásztöltő „versenyt" is minden évben tartani.

A kötelezően ellátandó feladatokon túl az Önkormányzat a közművelődés területén is együtt kíván működni a helyi formális és informális közösségekkel, civil szervezetekkel. Ezt az együttműködést az esetleges támogatáson túl úgy képzeljük el, hogy rendszeresen szeretnénk egyeztetni a közösségek vezetőivel Civil Fórum keretében. Az egyeztetés kiterjed az éves programokra, rendezvények szervezésére, illetve a szervezetek részéről megfogalmazott problémák megvitatására. Szívesen vennék a programok lebonyolítására önkéntesek jelentkezését, amit egyrészt a más városokba járó gimnazistáink 50 órás kötelező közérdekű munkájaként tudnánk elképzelni, másrészt a helyi közösségekben közreműködő aktivisták szervezett bevonásával kívánjuk megoldani. Támogatni fogjuk a közösségek forrásteremtési törekvéseit a pályázatírásában szerzett tapasztalatainkkal, vagy akár aktív közreműködéssel, az egyeztett programokhoz kiadott önkormányzati ajánlással.

A kisszallas.hu oldal egy kiemelt kommunikációs felület, melynek a működése egyben biztosíték az önkormányzati munka társadalmi ellenőrzésére is. Ugyanakkor a honlap egy statikus felület, információ közlésre, egyirányú tájékoztatásra való. Ezzel szemben a Facebook egy interaktív, a közösség által szerkesztett felület, ezért ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni. A Facebook mint a közösségszervezés új terepe lehetőséget nyújt termékek, szolgáltatások adás-vételére, élő közvetítésekre a rendezvényekről, akár a Testületi ülésről egyben biztosítja az interaktivitást és az azonnaliságot.

A **Facebook** mára szinte teljesen átvette a klasszikus média szerepét, talán azért mert választ kínál arra kérdésre, hogy mi történik most? Ráadásul interaktív, hozzá lehet szólni, véleményt lehet mondani róla. Kisszálláson a teljesség igénye nélkül a következő nagyobb követői létszámmal rendelkező Facebook oldalak/csoportok vannak:

Oldal vagy Csoport neve	**követő/fő**
Együtt Kisszállásért	641
Kisszállás	1691
Kisszállás Művelődési Ház és Könyvtár	929
Kisszállási adok-veszek	3426
Kisszállási Polgárőr Egyesület	1467
Kisszállás Négyestelepi Főnix Egyesület	71
Összesen:	**8225**

Ebből látszik, hogy a településnek nincs saját „hivatalos" FB oldala, amit szükségesnek tartunk létrehozni.

6. ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK

A korábban megvalósult fejlesztésekre, azok eredményeire és a program korábbi fejezeteiben összefoglalt helyzetelemzésre reagáló intézkedéseken túl a folyamatban lévő vagy részben megvalósult fejelsztéseket folytatjuk. Mindezek mellett az alábbi átfogó, komplex fejlesztéseket határottuk meg a jelen gazdasági program által meghatározott időszakban:

- A TOP-1.4.1-16-BK1-2017-00023 azonosítójú projekt megvalósítását követően az óvoda 4 csoportszobával bővült, az épület felújítása azonban csak részben történt meg. Szükséges az **óvodaépület tetőfelújítása**.
- A TOP-1.1.1-15-BK1-2016-00004 azonosítójú **ipari park projekt II. ütemének megvalósítása**, olyan tevékenységekkel, mely elősegíti a terület leghatékonyabb hasznosítását. Ehhez szükséges még kerítés építés, épület megközelítését szolgáló járda kialakítás, egyes épületek szociális helyiségeinek biztosítása.
- **Önkormányzati tulajdonú ingatlanok gazdasági hasznosítása**, elsődlegesen az 55. sz. főút melletti 3 ha terület.
- A település élhetőségének növelése érdekében mind komfortnövelő beruházásokra, mind gazdaságélénkítő beruházásokra is szükség van. A megfelelő közösségi tér nemcsak a település arculata miatt szükséges, hanem a társadalmi kohézió miatt is. Ennek érdekében a **településki parkok, terek fejlesztésének lehetőségét** minden rendelkezésre álló eszközzel elő kell készíteni és ütemezetten megvalósítani.
- A Művelődési házban történő aktív programok kiemelten fontosak a településen élők összetartása érdekében, ezért azok számának bővítését és az épület felújítását, infrastrukturális fejlesztését (**kültéri színpad, megfelelő hangosítás**) meg kell oldani.
- Közintézmények közül a polgármesteri hivatal épületének felújítása.
- **„Uradalmi település"** brand kialakítása, hatékony településmarketing megvalósítása; a ciklusban **turisztikai fejlesztési koncepciót** készítése az **„uradalmi központ, település"** húzószó köré szervezve
- a tanyás térségek, külterületek és **tanyák infrastrukturális fejlesztése**, ezen belül a közművek és csapadék- és belvízelvezesés fejlesztése
- szakmai támogatás megszervezésével a helyi gazdálkodók, termelők támogatása a **helyi értékesítési láncok kialakítása** és fejlesztése érdekében, valamint **a modern öntözési technológiák és a vízmegtartó gazdálkodás** elterjedésének ösztönzése és a gazdák öntözési csoportokba, társulásokba való bekapcsolódásának segítése
- a **beruházások és befektetések ösztönzése** érdekében vállalkozói és szakmai kapcsolatok bővítése
- **területi és ágazati együttműködések kibővítése, hazai és határon átnyúló pályázati programokba való bekapcsolódás**
- a saját gazdálkodás, **helyi/önellátás** működési költségeinek csökkentését eredményező beruházások (pl. a melegházas termelési méretek növelése) alternatív energiatermelő rendszer kiépítését beruházásokat folytatjuk,
- a települési értékeink védelmének bővítése **a riasztórendszerek és térfigyelő kamerarendszer** kiépítésével,
- elavult műszaki állapotban lévő ivóvízhálózati szakaszok korszerűsítése
- települési úthálózat folyamatos fejlesztése, az aszfaltos utak arányának növelése.

Az új Európai Uniós pénzügyi időszak pályázati forrásainak rendelkezésre állásáig, az átmeneti időszakban a hazai források minél hatékonyabb kiaknázása a cél. Ennek megfelelően a minden évben kiírásra kerülő Magyar Falu Program és a Vitalitás Régió gazdaságfejlesztési övezet intézkedései kiváló eszközök lehetnek a fejlesztési elképzelések megvalósítására.

BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség NKft. potenciálisan együttműködő partnerként biztosít szakérői hálóit a fejlesztési elképzelések megvalósításához.

MELLÉKLETEK

1. 2015-2019. ÉVEKRE SZÓLÓ GAZDASÁGI PROGRAMBAN SZEREPLŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK MEGVALÓSULÁSA

2015-2019. évekre szóló Gazdasági Programban szereplő fejlesztési elképzelés	Megvalósult	Részben valósult meg/ folyamatban van	Nem valósult meg
Az önkormányzat kötelező és önként vállalt tevékenységeihez szükséges pénzügyi alapok biztosítása, az intézményhálózat működtetése	x		
Pénzügyi tartalékalap képzése, fenntartása a pályázatokhoz szükséges önerő biztosításához	x		
Az önkormányzati vagyonnal történő felelős gazdálkodás, felújítások, karbantartások, energia-racionalizálási lehetőségek felkutatása kivitelezése az intézmények fűtésrendszerei tekintetében és a közvilágítás bővítése		x	
Sallai István Általános Iskola és Diákotthon, Konyha, egészségügyi intézmények, Napraforgó Óvoda felújítása		x	
Tanyagondnoki busz cseréje pályázati forrás igénybevételével, falugondnoki szolgálat elindítása gépkocsi beszerzéssel		x	
Közintézmények vagyonvédelmének további javítása, a Művelődési Ház és Könyvtár riasztóval történő felszerelése, a településre térfigyelő kamerák telepítése		x	
Meglévő utak, járdák felújítása, új utak és járdák építése		x	
Kerékpárút-építés			x
A külterületi földutak járhatóságának javítása a tanyavédelmi program igénybevételével, illetve földtulajdonosi összefogással		x	
Újfaluba bevezető út megépítése pályázat bevonásával			x
A belvízzel veszélyeztetett tanyás térség vízelvezető rendszerének kiépítése központi forrás igénybevételével			x
Meglévő közterületek, parkok állagának fenntartása, további közterület szépítés és építés		x	
Információs hálózati rendszer bővítése		x	

2015-2019. évekre szóló Gazdasági Programban szereplő fejlesztési elképzelés	Megvalósult	Részben valósult meg/ folyamatban van	Nem valósult meg
A községben élő lakosság jövedelemszerző lehetőségeinek felkutatása			x
Értékteremtő közfoglalkoztatás további biztosítása	x		
Külterületi Rohodai temető méltó körülményeinek kialakítása, fenntartása		x	
Kihasználatlan önkormányzati és nem önkormányzati tulajdonban lévő épületek újrahasznosítási lehetőségeinek felderítése		x	
Település természeti adottságai kihasználása, kamatoztatása			x
Meglévő közterületeken játszótér és szabadidőpark kialakítása		x	

2. KISSZÁLLÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA ELŐZŐ CIKLUSBAN MEGVALÓSÍTOTT ÉS MEGVALÓSÍTÁS ALATT LÉVŐ FEJLESZTÉSI PROJEKTJEI

Projekt címe	Felhívás	Rövid tartalom	Támogatási összeg	Támogatási döntés dátuma	Megvalósítás
Kisszállás főzőkonyhájának és ebédlőjének fejlesztése eszközbeszerzéssel	VP6-7.2.1-7.4.1.3-17 Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztése, közétkeztetés fejlesztése	Önkormányzati konyha és ebédlő fejlesztése modern konyhai gépek, eszközök, valamint étermi bútorok beszerzésével	19 999 946 Ft	2020.03.19	2020*
Kisszállási tanyagondnoki szolgálat támogatatása	MFP-TFB/2019 Falu- és tanyagondnoki szolgálat támogatása	Új tanyabusz beszerzése	14 946 236 Ft	2019.12.19	2020*
Lokális identitásépítés és helyi közösségfejlesztés	TOP-5.3.1-16-BK1 - A helyi identitás és kohézió erősítése	Helyi hagyományok feltárása, közösségi kiállítás szervezése, falukönyv, kalendárium; helyismereti, helytörténeti dokumentumok gyűjtése, feltárása, helyi szellemi, kulturális örökség feltárása	3 575 262 Ft	2018.07.13	2022*
Konyhafejlesztés Kisszálláson	TOP-4.2.1-16-BK1 - Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Közétkeztetési konyha felújítása: az fűtés, HMV rendszer és az elektromos hálózat korszerűsítése, épület szigetelése, nyílászárók cseréje, az épület projektarányos akadálymentesítése, konyhai eszközök és berendezések beszerzése	60 000 000 Ft	2018.01.31	2020*

Projekt címe	Felhívás	Rövid tartalom	Támogatási összeg	Támogatási döntés dátuma	Megva-lósítás
Kisszállási óvoda felújítása és bővítése	TOP-1.4.1-16-BK1 - A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	A kisszállási óvoda felújítása és mini bölcsőde kialakítása,	80 000 000 Ft	2017.12.20	2020*
Inkubátorház kialakítása Kisszálláson	TOP-1.1.2-16-BK1 - Inkubátorházak fejlesztése	A TOP-1.1.1- 15 projekthez kapcsolódva az inkubációs tevékenység végzéséhez szükséges eszközök, berendezések, valamint a közös műhelyekben használatos termelő és szolgáltató eszközök beszerzése	40 000 000 Ft	2017.12.20	2020*
Humán szolgáltatások fejlesztése a kiskunhalasi járásban - Esélyteremtés a humán szolgáltatásokban	EFOP-1.5.3-16 - Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben - kedvezményezett térségek	Konzorciumi partnerként a társadalmi felzárkóztatás, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek felszámolása érdekében megvalósuló ESZA-típusú fejlesztések	39 620 963 Ft	2017.12.04	2021*
Humán kapacitások fejlesztése a kiskunhalasi járásban	EFOP-3.9.2-16 - Humán kapacitások fejlesztése térségi szemléletben - kedvezményezett térségek	Konzorciumi partnerként a humán közszolgáltatások minőségi javítása érdekében megvalósuló ESZA-típusú fejlesztések	37 446 200 Ft	2017.11.06	2021*
Iparterület fejlesztése Kisszálláson	TOP-1.1.1-15-BK1 - Ipari parkok, iparterületek fejlesztése	Barnamezős területen 4 épület felújítása, a fejlesztéssel érintett területre útcsatlakozás, valamint víz, gáz, elektromos hálózat és szennyvízcsatorna kiépítése	151 059 083 Ft	2017.06.13	2020*

Projekt címe	Felhívás	Rövid tartalom	Támogatási összeg	Támogatási döntés dátuma	Megva-lósítás
Kisszállás Község Önkormányzata ASP központnhoz való csatlakozása	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16 - Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez	Az önkormányzat ASP rendszerhez történő csatlakozásának intézményi és infrastrukturális feltételeienk megteremtése	6 000 000 Ft	2016.11.18	2018
Fotovoltaikus rendszerek kialakítása Kisszálláson	KEOP-4.10.0/N/14. Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Napelemes rendszerek kialakítása önkormányzati tulajdonú épületek klímabarát villamosenergia-ellátásának érdekében.	25 885 686 Ft	2015.01.19	2015

*A projekt megvalósítása még folyamatban van, a megvalósítás tervezett időpontja került feltüntetésre.

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Lakosságszám alakulása 6

2. táblázat: Házasságkötések alakulása 6

3. táblázat: Lakásállomány alakulása 7

4. táblázat: Lakásállomány az épületek mérete szerint 8

5. táblázat: Álláskeresők számának alakulása 9

6. táblázat: Fizikai és szellemi foglalkozású nyilvántartott álláskeresők számának alakulása 9

7. táblázat: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának alakulása 9

8. táblázat: Óvodai ellátás alakulása 10

9. táblázat: Óvoda kapacitása 10

10. táblázat: Általános iskolai adatok 11

11. táblázat: Általános iskola kapacitása 11

12. táblázat: Adóbevételek alakulása az elmúlt öt évben (Ft-ban) 21

13. táblázat: Az Önkormányzat működési bevételeinek alakulása az elmúlt öt évben (Ft) 21

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra: Kisszállás korfája 7

2. ábra: Kisszállás elhelyezkedése 13

3. ábra: A 2021-2027 közötti új többéves pénzügyi keret költségvetés fő fejlesztési irányai (milliárd euró) 17

4. ábra: Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000 m3) < 23

5. ábra: Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3) 23

6. ábra: A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége (1000 kWh) 24

7. ábra: Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő) 25

8. ábra: Az Idősek Otthonában ellátott személyek száma (fő) 26

9. ábra: Háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás esetszámai 27